

การพัฒนารูปแบบการพัฒนาดตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษาอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

The Development of Self-Development Model with the process of PLC for Teacher in Non Formal Education

¹พิรุฬห์พร แสนแพง และ ²พงศ์เทพ จิระโร

¹Piroonporn Sanpang and ²Pongthep Jiraro

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ Corresponding Author. E-mail:Piroonporn.s@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาดตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการพัฒนาดตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และเพื่อทดลองใช้และประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนาดตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดำเนินการสำรวจสภาพความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ PLC จากครูศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 819 คน แล้วนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ตรวจสอบองค์ประกอบของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน และนำรูปแบบไปทดลองใช้กับ กศน. 3 แห่งที่เข้าร่วมด้วยความสมัครใจ รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม แบบสังเกต และสนทนากลุ่ม วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า รูปแบบการพัฒนาดตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีลักษณะเป็นแบบแผนภูมิโครงสร้างกระบวนการดำเนินการพัฒนาดตนเองด้วยกระบวนการ PLC ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต มีองค์ประกอบของกระบวนการ 5 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน 2) การมีเป้าหมายร่วมกันคือการเรียนรู้ของนักเรียน 3) การร่วมมือร่วมพลัง 4) การรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและศึกษาดูงาน และ 5) การสนทนาที่มุ่งสะท้อนการปฏิบัติงาน ในแต่ละขั้นตอนดำเนินการด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ผลการทดลองใช้พบว่า ครูศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเองร่วมมือในการทำงานกันมากขึ้น มีการกระตุ้นให้มีการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยรูปแบบสามารถนำไปใช้ได้จริงใน กศน. ตามเกณฑ์การประเมินด้านประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้อง

คำสำคัญ : รูปแบบ; การพัฒนาดตนเอง; ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

Abstract

The objective of this research is to study the condition of self-development by PLC process of teachers in the non-formal and informal education center. In order to create and inspect the quality of the self-development model by the PLC process of teachers of the non-formal and informal education center And to try and evaluate the quality of the self-development model by the PLC process of teachers in the non-formal and informal education center. Conducted a survey of PLC's knowledge and understanding from 819 non-formal and informal education centers and analyzed for confirmatory factors. Inspect the composition of the model by 17 experts and use the model with the 3 formal education subjects that participate voluntarily. Data were collected by observation and group discussion. Analyze the average Standard deviation Quartile range And qualitative data for content analysis showed that the model of self-development using PLC process of teachers in the non-formal and informal education center There is a structure chart of the process of self-development using PLC process, consisting of inputs, processes, and productivity. There are 5 components of the process: 1) Shared values and norms 2) Collective focus on student learning 3) Collaboration 4) Expert advice and study visit and

5) Reflection_dialogue. In each step, proceeding with the Lesson study method. The results of the experiment showed that The teachers of the non-formal and informal education center changed their self. Collaborate to work more together. There is an urge for continuous work The format can be put into practice in non-formal education as according to benefit assessment criteria. The possibility Suitability and accuracy

Keywords : Model; Self-Development; Professional Learning Community (PLC)

บทนำ

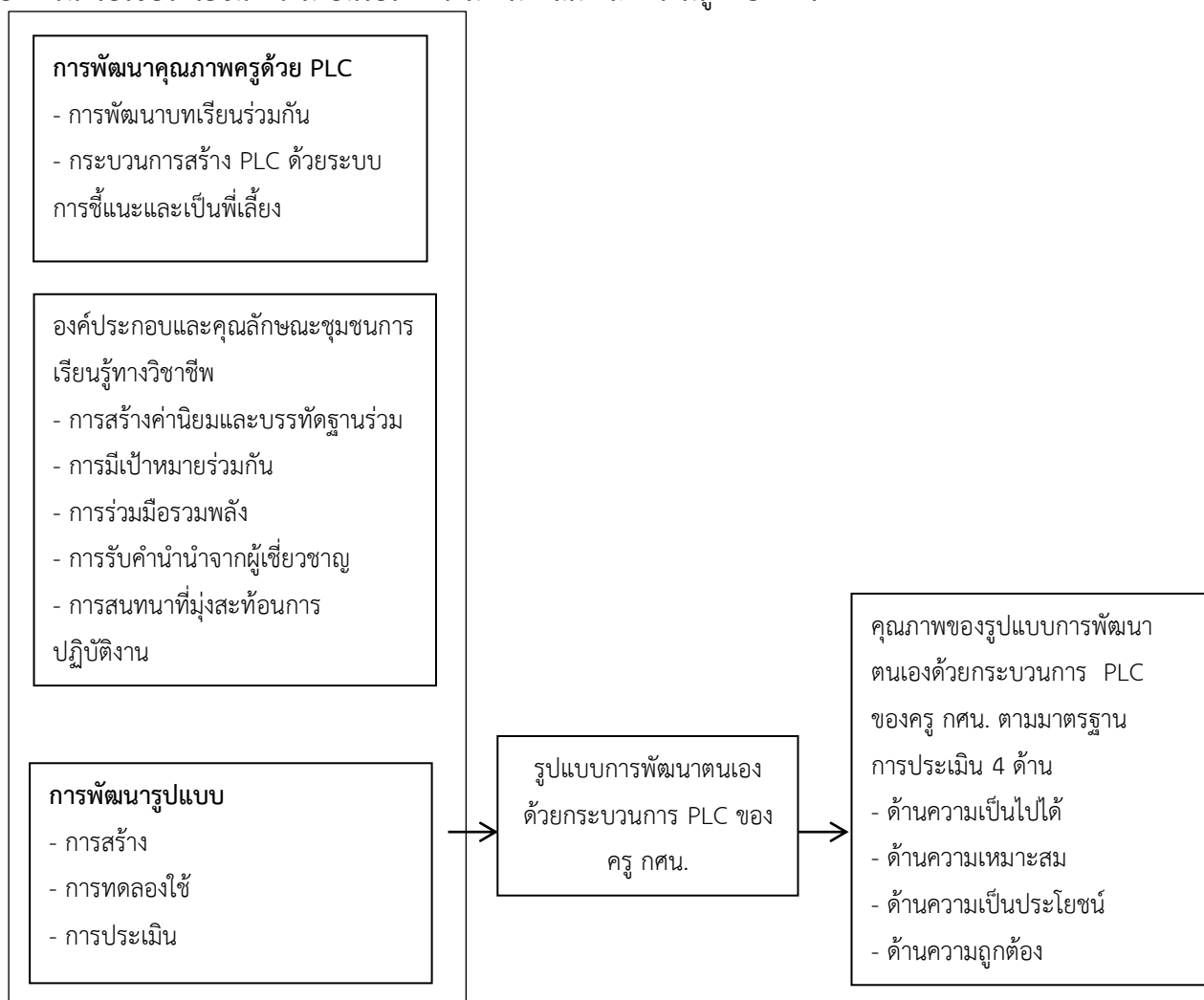
การจัดการศึกษาหรือการจัดการเรียนการสอนทั้งที่เป็นการศึกษาในระบบ (Formal Education) การศึกษานอกระบบ Non-Formal Education) มาจากการดำเนินการสอนของครู เพราะครูถือเป็นหัวใจหลักสำคัญหนึ่งของการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ปัจจุบันครูที่ทำงานสังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีจำนวนน้อย แต่ต้องทำหน้าที่สอนผู้เรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และยังต้องสอนทุกวิชา (หทัยรัตน์ ดีประเสริฐ, 2551) ทำให้ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ดังสะท้อนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกโรงเรียนที่เรียกกันว่า N-Net หรือ Non-Formal National Education โดยการทดสอบมี 3 ระดับชั้น คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประจำปีการศึกษา 2559 ได้ทดสอบใน 5 สารการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ทักษะการเรียนรู้ 2) ความรู้พื้นฐาน 3) การประกอบอาชีพ 4) ทักษะการดำเนินชีวิต 5) การพัฒนาสังคม มีผลการทดสอบเฉลี่ยด้านทักษะการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 39.80 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 39.25 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 37.76 จากรายงานประจำปี 2560 สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ซึ่งเห็นได้ว่าผลคะแนนทดสอบเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50.00 ทั้งนี้หากต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ กศน. ควรมีการพัฒนาครู กศน. เพราะหากครูมีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมส่งผลต่อผู้เรียนมีประสิทธิภาพตามไปด้วยและจากการศึกษาของสถาบัน Pearson และ economist intelligence unit หรือ EIU ได้ศึกษาดัชนีชี้วัดความสามารถทางเศรษฐกิจและการบรรลุผลทางการศึกษาของประเทศต่างๆทั่วโลก รายงานประเด็นสำคัญจากการศึกษาระบบการศึกษา และระบบบริหารโรงเรียนของประเทศต่างๆที่ประสบความสำเร็จทางการศึกษา จะให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครู และการพัฒนาวิชาชีพครูที่มีประสิทธิภาพจะเป็นรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพแบบร่วมมือกันเรียนรู้ในงานจริง ด้วยเหตุนี้จึงควรนำกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) มาใช้ในการพัฒนาตนเองของครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ครูเกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาและอุทิศตนเพื่อศิษย์ เพิ่มความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ลดความโดดเดี่ยวของครู เนื่องจากกระบวนการ PLC เริ่มจากการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม ค่านิยมร่วม เป็นเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน โดยมีเป้าหมายอย่างเดียวกันคือพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ด้วยวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson study) ในการพัฒนาครูศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้กระบวนการชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง มีองค์ประกอบของกระบวนการ PLC 5 องค์ประกอบ คือ 1)การสร้างค่านิยมและบรรทัดฐานร่วม 2)การมีเป้าหมายร่วมกันคือการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) การร่วมมือรวมพลัง 4) การรับคำนำจากผู้เชี่ยวชาญและศึกษาดูงาน 5) การสนทนาที่มุ่งสะท้อนการปฏิบัติงาน นำไปทดลองใช้กับ กศน. 3 แห่ง ที่เข้าร่วมทดลองรูปแบบด้วยความสมัครใจ เพื่อประเมินคุณภาพรูปแบบด้วยการประยุกต์ใช้มาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน คือ การนำไปใช้ประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

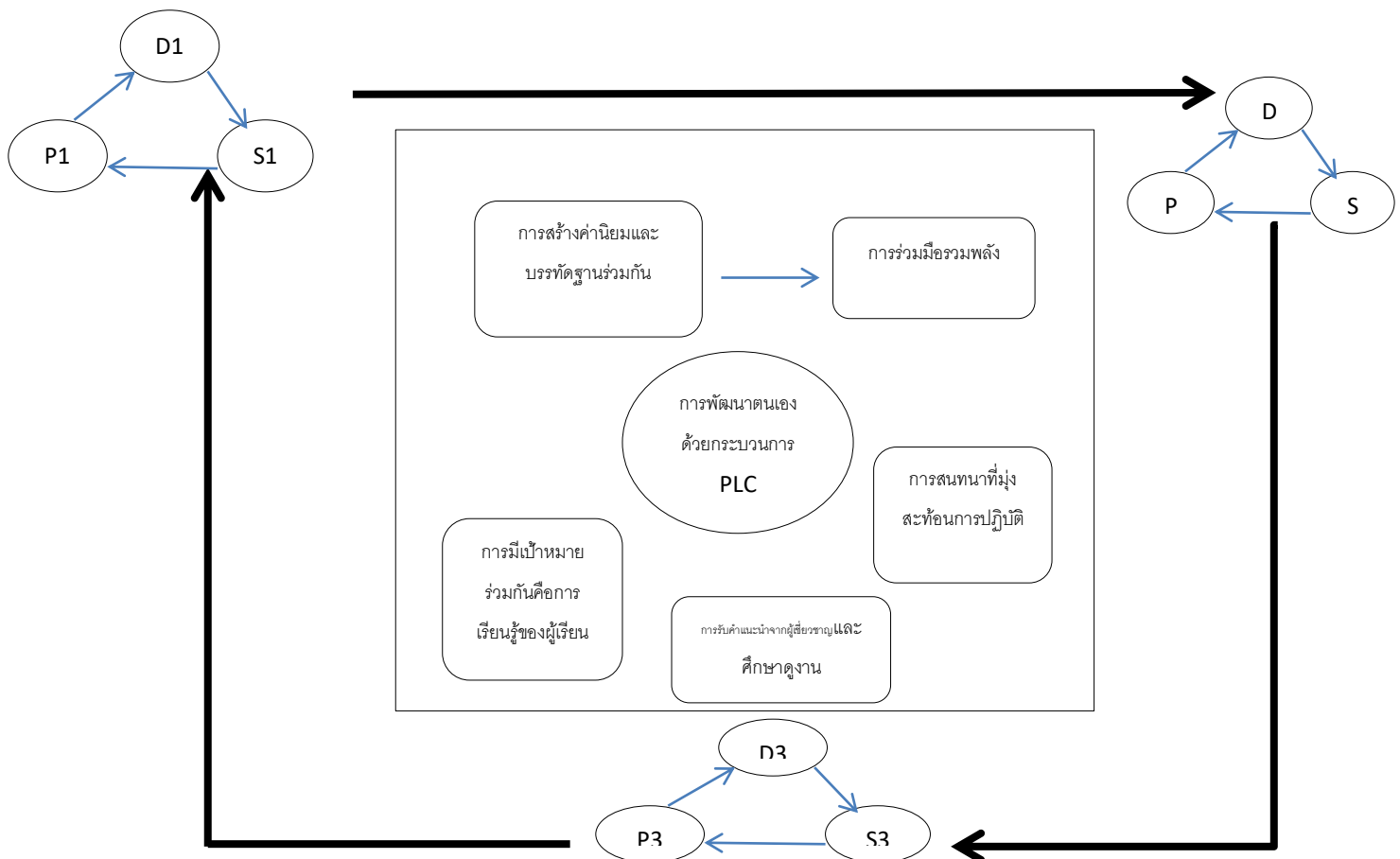
วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาสภาพการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) คือ (1) สุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ตามภาคของสำนักงานศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก (2) สุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

(Simple random sampling) หลังจากได้ภาคแล้วสุ่มจังหวัดด้วยวิธีจับสลาก ได้จังหวัด กศน.ที่เป็นตัวอย่าง ดังนี้ กศน.จังหวัดกาญจนบุรี กศน.จังหวัดสกลนคร กศน.จังหวัดชลบุรี กศน.จังหวัดชุมพร กศน.จังหวัดลำปาง กศน.จังหวัดเชียงใหม่ กศน.จังหวัดนครปฐม กศน.จังหวัดมหาสารคาม กศน.จังหวัดตาก และ กศน.จังหวัดจันทบุรี ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบบสอบถามกลับคืนมา 819 ฉบับ (คิดเป็นร้อยละ 68.25) วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

2. สร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 จัดทำเป็นแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน ประเมินความเหมาะสม วิเคราะห์หาค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และจัดทำเป็นร่างรูปแบบ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 24 ตัวบ่งชี้ และจัดทำเป็นโครงสร้างกระบวนการดำเนินการ พัฒนาตนเอง

3. นำรูปแบบไปทดลองใช้กับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่เข้าร่วมด้วยความสมัครใจ จำนวน 3 แห่ง กลุ่มเป้าหมายทั้งสามแห่งเป็นครูผู้สอน จำนวน 10 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม แบบสังเกต และสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เนื้อหา รูปแบบการพัฒนา ตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

ผลการวิจัย

1. สภาพการพัฒนาดตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 596 คน คิดเป็นร้อยละ 72.80 และครูส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี จำนวน 341 คน คิดเป็นร้อยละ 41.60 เกินครึ่งรับราชการ จำนวน 632 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.20 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการสอนอยู่ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 36.60 ส่วนใหญ่เป็นครู กศน. จังหวัดชลบุรี กศน.จังหวัดกาฬสินธุ์ และ กศน.จังหวัดเชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 13.40, 13.20 และ 12.30 ตามลำดับ

ผลการวิจัยสภาพการพัฒนาดตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครู กศน.

คะแนน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	ความหมาย
80 ขึ้นไป	89.99	เข้าใจดีมาก
70-79	4.76	เข้าใจดี
60-69	1.22	เข้าใจค่อนข้างดี
50-59	1.83	เข้าใจน้อย
ต่ำกว่า 50	2.20	ต้องปรับปรุง

2. รูปแบบการพัฒนาดตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัย มีลักษณะเป็นแผนภูมิโครงสร้างกระบวนการพัฒนาดตนเองด้วยกระบวนการ PLC ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ดังนี้

2.1 ปัจจัยนำเข้าประกอบด้วย

2.1.1 การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน

2.1.2 กระบวนการสร้าง PLC ด้วยระบบการชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง

2.2 กระบวนการ ประกอบด้วยองค์ประกอบในการพัฒนาดตนเองของครูศูนย์การศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัย มี 5 องค์ประกอบ คือ

2.2.1 องค์ประกอบที่ 1 การสร้างค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน

2.2.2 องค์ประกอบที่ 2 การมีเป้าหมายร่วมกันคือการเรียนรู้ของนักเรียน

2.2.3 องค์ประกอบที่ 3 การร่วมมือรวมพลัง

2.2.4 องค์ประกอบที่ 4 การรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและศึกษาดูงาน

2.2.5 องค์ประกอบที่ 5 การสนทนาที่มุ่งสะท้อนการปฏิบัติงาน

2.2.6 ผลผลิต คือ ผลที่เกิดขึ้นกับครู

3. ผลการทดลองใช้และประเมินคุณภาพรูปแบบ เป็นรูปแบบที่มีประโยชน์ มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความถูกต้อง

สรุปผลการวิจัย

1. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้ผลดังนี้ ด้านการสร้างค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน มีความเข้าใจถูกต้องเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 80.12 ด้านการมีเป้าหมายร่วมกันคือการเรียนรู้ของนักเรียน มีความเข้าใจถูกต้องเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 83.12 ด้านการร่วมมือรวมพลัง มีความเข้าใจถูกต้องเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 81.60 ด้านการรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและศึกษาดูงาน มีความเข้าใจถูกต้องเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 87.08 และด้านการสนทนาที่มุ่งสะท้อนการปฏิบัติงาน มีความเข้าใจถูกต้องเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 93.27

2. รูปแบบการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษาณระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ การสร้างค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน การมีเป้าหมายร่วมกันคือการเรียนรู้ของผู้เรียน การร่วมมือรวมพลังการรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและศึกษาดูงาน การสนทนาที่มุ่งสะท้อนการปฏิบัติงาน

2.1 การสร้างค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน มีการกำหนดข้อตกลงร่วมกันในการทำงาน ร่วมมือในการทำงานมากขึ้น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการแบ่งปันอุดมการณ์ในการพัฒนานักเรียน และเรียนรู้ในการสร้างค่านิยมที่ดีเพื่อให้ทุกคนปฏิบัติตาม แต่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ยังน้อย

2.2 การมีเป้าหมายร่วมกันคือการเรียนรู้ของผู้เรียน ทุกคนสื่อสารอุดมการณ์และแนวทางปฏิบัติที่ดี มีการเปลี่ยนแปลงทางการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคนอย่างสร้างสรรค์ สร้างโอกาสการเรียนรู้ให้กับนักเรียนทุกคน ปฏิบัติภาระงานทุกภาระงานที่ได้รับมอบหมาย โดยไม่เลือกปฏิบัติเฉพาะที่สำคัญหรือจำเป็นเท่านั้น

2.3 การร่วมมือรวมพลัง เป็นความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกทุกคน ทุกชั้นทุกตอน การรับฟังซึ่งกันและกัน การรับฟังซึ่งกันและกันเป็นทักษะสำคัญในการขับเคลื่อน PLC กำหนดให้ผู้บริหารเข้ามามีส่วนร่วมกับการวางแผนการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน และกำหนดให้สมาชิกในทีมทุกคนต้องนำผลการประเมินไปปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

2.4 การรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและศึกษาดูงาน สามารถค้นหาผู้เชี่ยวชาญที่เป็นแบบอย่างการปฏิบัติที่ดีได้มุ่งมั่นในการเรียนรู้และนำสิ่งที่ได้ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ รับฟังคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญอย่างแท้จริงสังเกตแหล่งเรียนรู้และมุ่งมั่นนำไปประยุกต์

2.5 การสนทนาที่มุ่งสะท้อนการปฏิบัติงาน สนทนาอย่างมีวิจารณ์ญาณที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน มีการสื่อสารผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น กลุ่ม Line , Facebook ฯลฯ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รับฟังอย่างตั้งใจและการให้ความคิดเห็นเชิงบวก สร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง วางแผนที่แสดงการคิดก่อนทำ ปฏิบัติตามที่ได้ตกลงกันไว้ นำผลการสนทนาไปทบทวนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการประเมินรูปแบบ รูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประโยชน์กับศูนย์ศึกษาณระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีประโยชน์ทำให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเอง ร่วมมือในการทำงานกันมากขึ้น มีความต่อเนื่องในการดำเนินการ สำหรับด้านความเป็นไปได้ เป็นรูปแบบที่สามารถใช้ได้จริง ในด้านความเหมาะสม เป็นรูปแบบกับภาระหน้าที่ของครู กศน. ส่วนด้านความถูกต้อง รูปแบบที่สร้างขึ้นมีการกำหนดวัตถุประสงค์ชัดเจน

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษาณระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จะเห็นว่ามีผลความเข้าใจในแต่ละองค์ประกอบในระดับที่สูง คือตั้งแต่ ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศเป็นนโยบายให้ PLC เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาครูทั้งระบบ รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการขอมีและขอเลื่อนวิทยฐานะตามหนังสือ ศธ 0206/ว 21 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2560 (ว21/2560) โดยกำหนดชั่วโมงการปฏิบัติงานของครูต้องมีชั่วโมง PLC ในชั่วโมงปฏิบัติงานในแต่ละปีไม่น้อยกว่า 50 ชั่วโมง และ กำหนดหลักเกณฑ์การพัฒนามาตรฐานตำแหน่งครู หนังสือ ศธ 0206/ว 22 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2560 (ว22/2560) ว่าครูต้องเข้ารับการพัฒนาลักษณะที่สถาบันครูพัฒนารับรองต่อเนื่องทุกปีละไม่น้อยกว่า 12-20 ชั่วโมง ต่อเนื่อง 5 ปี ต้องมีชั่วโมงพัฒนา

100 ชั่วโมง แต่หากภายใน 5 ปี ชั่วโมงพัฒนาไม่ครบ 100 ชม. สามารถนำชั่วโมงการมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ส่วนที่เกิน 50 ชั่วโมงในแต่ละปี นับรวมเป็นจำนวนชั่วโมงการพัฒนาได้

จะเห็นได้ว่า ความรู้ความเข้าใจด้านการสร้างค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกันมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 80.12 และที่สำคัญครู กคนเกินครึ่งที่ยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องว่า PLC เป็นการกำหนดให้ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติตามค่านิยมของผู้บริหารอย่างเคร่งครัด ซึ่งขัดแย้งกับคุณลักษณะของ PLC ที่ Sergiovanni (1994) และ วรลักษณ์ ชูกำเนิด (2557) ที่ได้กล่าวว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือการรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำและร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหารและนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรที่มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีมเรียนรู้ที่ครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารดูแลสนับสนุน โดยตลอดกระบวนการนี้ผู้นำต้องฟังพาทักษะการสื่อสารที่ดีในการสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันที่สนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชนการเรียนรู้ ส่วนด้านที่ครู กคนมีความรู้ ความเข้าใจมากที่สุดคือด้าน การสนทนาที่มุ่งสะท้อนการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะข้อคำถามเป้าหมายการสนทนากันของ PLC คือการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการพัฒนา นักเรียนอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากวิชาชีพครูถือได้ว่าเป็นวิชาชีพที่ถือว่าโดดเดี่ยวไม่ค่อยใครสะท้อนผลของการสอนของครูแต่ละคนว่ามีข้อบกพร่องที่ต้องพัฒนาตรงไหน หรือแม้แต่หากสอนดีก็ไม่ค่อยมีใครชื่นชม หรือให้กำลังใจในยามที่ท้อแท้หรือหมดหวัง แต่ PLC ทำให้ครูได้มีโอกาสคุยสนทนาแลกเปลี่ยนปัญหา หรือประสบการณ์กันมากขึ้นครูที่มีประสบการณ์มากกว่าแนะนำครูที่ประสบการณ์ยังน้อย แต่ครูที่อาวุโสก็ไม่ได้ทนงตัวว่าตนทำงานมาก่อน อาจมาขอปรึกษาครูรุ่นใหม่ถึงเกี่ยวกับนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีสมัยที่จะนำมาใช้ในการสอน และเป็นการพูดคุยให้กำลังใจกันและกัน ทำให้ส่งผลดีต่อผู้เรียน สอดคล้องกับ สิริพันธ์ สุวรรณรรคา (2559) กล่าวว่า สนทนาสนทนา เป็นกิจกรรมสำคัญของครูผู้สอน ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้ ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญ ในการสร้างสัมพันธ์ที่ดี รวมถึงการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

2. รูปแบบการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีลักษณะเป็นโครงสร้างกระบวนการ ประกอบด้วยสามขั้นตอน คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต มี 5 องค์ประกอบได้แก่ การสร้างค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน การมีเป้าหมายร่วมกันคือการเรียนรู้ของนักเรียน การร่วมมือร่วมพลัง การรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและศึกษาดูงาน และการสนทนาที่มุ่งสะท้อนการปฏิบัติงาน โดยแต่ละองค์ประกอบพบว่า

การสร้างค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน มีการกำหนดข้อตกลงร่วมกันในการทำงาน ร่วมมือในการทำงานมากขึ้น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการแบ่งปันอุดมการณ์ในการพัฒนานักเรียน และเรียนรู้ในการสร้างค่านิยมที่ดีเพื่อให้ทุกคนปฏิบัติตาม สอดคล้องกับ Senge (1990), สิริพันธ์ สุวรรณรรคา (2559), พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์และเพียว ยินดีสุข (2561), Dufour (2004), Sergiovanni (1994) และ วรลักษณ์ ชูกำเนิด (2557) ที่ได้ข้อค้นพบว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีลักษณะสำคัญคือ การมีอุดมการณ์หรือวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีเป้าประสงค์ร่วมกัน โดยมุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมและการอยู่ร่วมกันอย่างกัลยาณมิตร

การมีเป้าหมายร่วมกันคือการเรียนรู้ของผู้เรียน ทุกคนสื่อสารอุดมการณ์และแนวทางปฏิบัติที่ดี มีการเปลี่ยนแปลงทางการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคนอย่างสร้างสรรค์ สร้างโอกาสการเรียนรู้ให้กับนักเรียนทุกคน ปฏิบัติภาระงานทุกภาระงานที่ได้รับมอบหมาย โดยไม่เลือกปฏิบัติเฉพาะที่สำคัญหรือจำเป็นเท่านั้น Senge (1990) และ วรลักษณ์ ชูกำเนิด (2557) ที่ศึกษาพบว่า หัวใจสำคัญของ PLC คือต้องสร้างความมั่นใจว่านักเรียนเรียนรู้ ไม่ใช่ได้รับการสอน และนักเรียนกลายเป็นบุคคลที่พร้อมจะเรียนรู้ ไม่ว่าจะอยู่ในการเปลี่ยนแปลงเช่นไร โดยการเรียนการสอนต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าการยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง

การร่วมมือร่วมพลังเป็นความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกทุกคน ทุกชั้นทุกตอน การรับฟังซึ่งกันและกันและการรับฟังซึ่งกันและกันเป็นทักษะสำคัญในการขับเคลื่อน PLC กำหนดให้ผู้บริหารเข้ามามีส่วนร่วมกับการวางแผนการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน และกำหนดให้สมาชิกในทีมทุกคนต้องนำผลการประเมินไปปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับวรลักษณ์ ชูกำเนิด (2557) ที่ศึกษาพบว่า ทีมร่วมแรงร่วมใจใน PLC คือเป็นกลุ่มสร้างสรรค์ ทำงานเป็นทีมทั้งครูและผู้บริหารโดยมีแนวปฏิบัติร่วมกัน หลอมรวมจากค่านิยม ความสามารถ ความศรัทธา และประสบการณ์ ให้เป็นพลังในการทำงานร่วมกันโดยใช้วัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมแรงร่วมใจร่วมพัฒนา โดยเฉพาะการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

การรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและศึกษาดูงาน สามารถค้นหาผู้เชี่ยวชาญที่เป็นแบบอย่างการปฏิบัติที่ดีได้มุ่งมั่นในการเรียนรู้และนำสิ่งที่ได้ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ รับฟังคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญอย่างแท้จริงสังเกตแหล่งเรียนรู้และมุ่งมั่นนำไปประยุกต์ สอดคล้องกับ สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา (2559) กล่าวว่า PLC เป็นการเรียนรู้ของครูและชุมชนที่ต้องใจกว้าง เปิดรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งอาจเป็นคณาจารย์จากมหาวิทยาลัย ศึกษานิเทศก์ หรือคนในชุมชนที่เชี่ยวชาญและมีการปฏิบัติที่ดี และมีการศึกษาชั้นเรียนหรือมีการเยี่ยมชมการปฏิบัติงานจริงในห้องเรียน โดยเฉพาะห้องของเพื่อนครูในโรงเรียนเดียวกัน

การสนทนาที่มุ่งสะท้อนการปฏิบัติงาน สนทนาอย่างมีวิจารณ์ญาณที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน มีการสื่อสารผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น กลุ่ม Line , Facebook ฯลฯ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รับฟังอย่างตั้งใจ และการให้ความคิดเห็นเชิงบวก สร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการพัฒนาการเรียนอย่างต่อเนื่อง วางแผนที่แสดงการคิดก่อนทำ ปฏิบัติตามที่ได้ตกลงกันไว้ นำผลการสนทนาไปทบทวนและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา (2559) กล่าวว่า PLC คือการมีสุนทรียสนทนาเพื่อการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ที่เน้นหลักการสื่อสารแบบสองทาง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกื้อกูลระหว่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1) การนำรูปแบบการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย นครเป็น กศน. ที่มีความมุ่งมั่นและสนใจ เนื่องจากการปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ที่นำวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกันมาใช้ ต้องเกิดมาจากความเต็มใจของแต่ละคน ไม่สามารถบังคับให้เกิดขึ้นได้ ทุกคนในองค์กรควรปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย

1) ส่งเสริมให้มีการนำผลการศึกษา ไปใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามบริบทพื้นที่วิจัย

เอกสารอ้างอิง

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2561). *การเรียนรู้เชิงลึกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา*.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรลักษณ์ ชูกำเนิด. (2557). *รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา. (2559). *หน่วยที่ 6 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการศึกษา: ชุดวิชา 23728 นวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

หทัยรัตน์ ดีประเสริฐ. (2551). *นศ.ทุกคนจะมีคุณภาพได้ ครูต้องมีคุณภาพ-สอนตรงวิชา*. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2563, จาก <http://www.teenpath.net>.

DuFour, R. (2004). What is a professional learning community. *Educational Leadership*, 61(8), 6–11 .

Seng, P.M. (1990) *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Community*. New York: Doubleday.

Sergiovanni, T. (1994). *Building community in schools*. San Francisco, CA: Jossey Bass